

- SzlavSz. = Penavin Olga 1968–1978. *Szlavóniai (kórógyi) szótár* 1–3. Forum, Újvidék.
- SzT. = Szabó T. Attila et al. (szerk.): *Erdélyi magyar szótörténeti tár* I–XIX. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest – Akadémiai Kiadó, Budapest – Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 1975–2014.
- Vértés Edit 1990. *Szibériai nyelvrokonainak hitvilága*. Tankönyvkiadó, Budapest.
- WEB¹ 2017. web.onetel.com/~vonm/pages/0621_vegyes_1.html – (2017. aug. 6.)
- WEB² 2017. szakitshabirsz.blog.hu/2008/12/02/4_szex_utan_rajott_hogy_baratja_van/.../1 (2017. aug. 13.)

Büky László

ny. egyetemi tanár
Szegedi Tudományegyetem

Vizslák fajtanevei

A vizsla a vadat szimatjával felkutató, hosszú lábú, lógó fülű vadászkutya. Felrebbenti vagy kiugraszítja a rejtőző szárnyas vagy szőrmés állatokat. Értelmes, engedelmes, ragaszkodó és kiegyensúlyozott eb, kitűnő a szimata. Parancsra megkeresi a meglőtt vadat, és gazdájához viszi (apportírozza).

A *vizsla* név helynévben már 1350-től adatolható (OklSz. 1100). Köznévként 1395 k.: „clacula: *viſla*”, *vyzla* (BesztSzj. 792), 1405 k.: *visla* (SchlSzj. 1474), 1560 k. *vyzla* (GyöngySzt. 3715), 1708: *vislák* ’szag után nyomozó kutyák’ (PP. 85), 1710: *vizsla* (SzT. 7: 678), 1792: *visla-eb* (SzD. 275), 1793: *visla* (Allg.Pol.Lex. 813), 1815: ua. (Term.Hist. 1: 284), 1857: *vizslák* (Vad.Vers.l. 4: 59), 1859: *vizsla* (uo. 29: 483), 1874: ua. (CzF. 6: 1151), 1897: ua. (PallasLex. 16), 1915: ua. (RévaiLex. 12: 372). A TESz. szerint bizonytalan eredetű szó. Vitatott az etimológiája, a szbhv. *vižao*, szln., hv. N. *vižel*, szlk. *vyžla* (uo.) és le. *wyžel* ’vadászkutya’ (W.) tetszetős bizonyítékok volnának az esetleges szláv származásra, de szó- és jelentéstörténeti szempontok az egyzetetést megkérdőjelezzik. Feltették a *vizsgál* igével való kapcsolatát is, azaz belső nyelvi fejlemény, származékszó volna.

Volt a vizslának régen *foglyászkutya* (1842: Magyarai 32) társneve, amely vadászati tevékenységére utal. A vizsla ugyanis főleg szárnyasok vadászatára alkalmas, a bokrokból, mocsarokból felhajtja a vadat, és a lőtt zsákmányt elhossa. A névadási szemlélet alapja a *foglyászkutya* esetében tehát az, hogy a vizslát igen gyakran a foglyok ’*Perdix cinerea*’ vadászatánál alkalmazták. Erre utal az egyik vizslafajta ang. *Dutch partridge dog*, fr. *chien de perdrix de Drete*, vagyis ’holland / drenti foglykutya’ neve (l. a drenti vizsla szócikkében). Hasonlóan a fűrj ’*Perdix coturnix*’ vadászatánál is szinte nélkülözhetetlen volt, erre *fűrjészeb* és ném. *Wachtelhund* neve utal (l. a német fűrjészeb szócikkében). A szárnyasok vadászatánál nyújtott értékes segítségére utal a vizsla ném. *Hühnerhund* (W.; 1719: *Huener-Hund* [Flemming 1: 181], 1742: *Hühnerhunde* [CurLex. 127], 1782: ua. [Rössig 2,1: 476], 1793: *Hühnerhund* [Allg.Pol.Lex. 813], 1796: ua. [Adelung 2: 335], 1815: ua. [Hb.Nat.107], 1857: ua. [Univ.Lex. 2: 35], 1864: ua. [uo. 18: 729]) elnevezése. A zool. latin *Canis avicularius* megfelelője a németben a vizsla ’madárkutya’ jelentésű régi ném. *Vogelhund* (1551: *Vogelhünd* [Hist.An. 255], 1658: *Vogel-hund* (Hist.F.B. 122), 1793: sváb *Vogelhunt* [Allg.Pol.Lex. 813], 1796: ua. [Adelung 2: 1309], 1859: ua. [Vad.Vers.l. 29: 483]) társneve, a svédben is megvolt a név; vö. 1793: *Fogelhund* (Allg.Pol.Lex. 813).

A vizsla szinte minden európai országban régóta népszerű vadászkutya, nevei: fr. *chien d’arrêt*, *chien couchant* (W.; 1694: *chien couchant* [Dict.Ac.Fr. 1: 186], 1762: ua. [uo.], 1798: ua. [uo.], 1835: *chien d’arrêt*, *chien couchant* [uo.], 1859: ua. ’*Canis avicularius*’ [Univ.Lex. 8: 616]), ang. *pointing breed*, *pointer*, sp. *perro de muestra*, ol. *cane da ferma*, or. *legavnye sobaku*, cs. *ohaři*, szlk. *stavač*, norv. *stående fuglehunder*, sv. *stående fågelhund* (W.). A németben *Vorstehhund* (uo.; 1551: *Vorstendhünd* [Hist.An. 255], 1742: *vorstehender Hund*, *Vorstehhund* [CurLex. 2287], 1793: ua. [Allg.Pol.Lex. 813], 1796: *Vorstehhunde* [Adelung 2: 335], 1859: *Vorstehhund* [Univ.Lex. 8: 706], 1865: ua. ’*Canis avicularius*’ [Brehm 2: 369], 1905: ua. [Meyers 2: 89]), amely a ném. *vorstehen* ’kiáll; élen áll; vezet’ igével alakult, a vadászati módszerre utal. Ha a vizsla vadat észlel, némán felveszi a jelzőpózt, ez általában az egyik mellső láb felemelése, a fej és a fark mozdulatlanul a hát vonalával van egy síkban. A testbeszéddel a vad felé mutat.

Minden jelentős vadásznemzet kitenyészttette a saját vizslafajtáját. Az alábbiakban az egyes fajták neveit tárgyaljuk.

ANGOL POINTER (FCI 1). 1859-ben az első angol kutyakiállításán már lényegében tiszta formájában mutatkozott be. Szép, csupa izom kutya. Értelmes, kitűnő szimatú, gyors.

A magyar írásbeliségben 1842-ben még *angol vizsla* (Magyari 34), 1857: ua. (Vad.Vers.1. 8: 128), 1859: ua. (uo. 29: 483), majd 1860-ban *angol epagneul* (uo. 32: 520), 1879: *angol pointer* (uo. 32: 270), 1884: ua. (ZM. 29. sz.), 1888: *angol pointer vizsla* (uo. 5: 63), 1897: *angol vizsla* (PallasLex. 16), 1908: ua. (Vlap. 5: 58), 1915: *angol vizsla (pointer)* (RévaiLex. 12: 372), 1926: *angol pointer* (uo. 19: 425), 1936: *angol vizsla pointer* (UjLex. 4: 2301), *angol pointer* (uo. 2302). A népnévvél alkotott és a kitenyésztségi helyére utaló *angol pointer* elnevezés pontos megfelelője az ang. *English pointer* (DjL.; 1807: ua. [Zoogr. 282], 1861: ua. [HDS. 37], 1881: ua. [IBD 392], 1915: ua. [Mason 83]), továbbá a sp. *pointer inglés*, fr. *pointer anglais*, ol. *pointer inglese*, port. *pointer inglês*, or. *английский поинтер*, szlk. *cs. anglický pointer*, holl. *engelse pointer*, sv., norv. *engelsk pointer*, tör. *ingiliz puanter*, szerb *енглески поинтер* 'ua.' (W.). A németben is *english pointer* (uo.), illetve *englische Vorstehhunde* (uo.; 1864: *englischer Vorstehhund* [Brehm 1: 441]).

A *pointer* (1860: *pointer* [Vad.Vers.1. 32: 520], 1863: *pointerek* [uo. 19: 310], 1866: *pointer* [uo. 20: 317], 1891: ua. [Hanvay 116], 1897: ua. [PallasLex. 16], 1899: ua. [Diezel 147], 1915: ua. [RévaiLex. 12: 372], 1928: ua. [Ilosvai 189]) kölcsönszó a magyarban, az átkerült fajtanév a vizsla ang. *pointer* (W.; 1801: *pointer* 'Canis avicularis' [CB.], 1807: ua. [Zoogr. 282], 1828: *point'er* [Webster 2: 38], 1872: *pointer* [DBI. 62], 1881: ua. [IBD 389], 1907: ua. [NBD. 232], 1915: ua. [Mason 48]) nevének átvétele. Az ang. *pointing* tulajdonképpeni jelentése 'mutatás, megmutató'. (Az ang. *point* 'mutat' ige az ófr. *point* közvetítéssel a lat. *punctum*-ból ered.) Eleinte minden bizonylan *pointing dog*-nak (mutató, vadat álló kutyának) hívták, és csak később lett *pointer* belőle. A *pointer* ugyanis a vadat felkutatja, és helyét jelzi a gazdájának. Általában nyílt terepen szárnyas vadra vadásznak vele, mozdulatlaná merevedve, az orrával mutatja a vadat. A *pointer* fajtanév szókölcsonnéssel átkerült igen korán a németbe; vö. ném. *Pointer* (1859: *pointer* [Univ.Lex. 8: 616], 1865: ua. [Brehm 2: 375], 1895: ua. [GBH. 317], 1908: ua. 'Deuter, Zeiger' [Meyers 16: 67]) és a franciába; vö. *pointer* (W; 1684: ua. [Manesson 34]). Használatos számos más nyelvben is, ol., cs., le., cs., szlk., norv., sv., holl. *pointer*; fr. *pointer*, or. *поинтер*, tör. *puanter* 'ua.' (W.). Beceneve az ang. *bird locator* (DNB.), vagyis 'madárlokátor'.

Az eredetileg spanyol fajtát Angliában keresztezéssel tenyésztették ki, kezdetben a spanyolban *perro de punta* (DjL.), az angolban *pointing dog*, vagyis 'mutató [vadat álló] kutya' volt a neve. Spanyol származására utalva a magyarban korábban még a *spanyol* népnévvél alkotott nevein (1842: *spanyol vizsla* [Magyari 33], 1857: ua. [Vad.Vers.1. 19: 327], 1859: ua. [uo. 29: 483], 1863: ua. [uo. 19: 310], 1883: *spanyol pointer* [Hanvay 1883: 101], 1899: *spanyol vizslák* [Diezel 95], 1936: *spanyol vizsla* [UjLex.4: 2302]) emlegették. Kölcsönzött név; vö. ném. *spanischer Hühnerhund* (1793: ua. [Allg.Pol. Lex. 814]). Megvan az angolban is, 1801: *Spanish pointer* (CB.), 1807: ua. (Zoogr. 282), 1815: ua. (Hb. Nat.107), 1824: ua. (Gen.Hist. 355), 1845: ua. (Youatt 93), 1861: ua. (HDS. 37), 1872: ua. (DBI. 139), 1879: ua. (Dalziel 103), 1881: ua. (IBD 389), 1907: ua. (NBD. 498), 1915: ua. (Mason 83).

BURGOSI VIZSLA (FCI 90). Az egyik legnépszerűbb vadászkutya az Ibériai-félszigeten. Engedelmes, tanulékony, nyugodt természetű, kiváló szimatú, jó apportírozó kutya.

Neve a fajta eredeti sp. *perdiguero de Burgos* (W.) nevének fordításával keletkezett. Földrajzi neves terminus, a kasztíliai *Burgos* tartomány neve a származási helyre utal, akárcsak a fajta le. *wyżel hiszpański z Burgos* (FCI 90), ném. *Hühnerhund von Burgos*, fr. *braque de Burgos*, port. *perdiguero de Burgos*, fi. *burgosinseisoja*, ol. *bracco di Burgos*, szlk. *burgoský stavač* (W.), valamint ang. *Burgalese pointer*, *Burgos pointer* (uo.; 1792: *Burgos dog* [Buffon 5: 333]) elnevezésében.

CSEH SZÁLKÁS SZŐRŰ VIZSLA (FCI 245) Sokoldalúan használható, mezei, vízi és erdei munkára egyaránt alkalmas. Elégé harcias, de engedelmes, könnyen kiképezhető kutya.

1857: *cseh vizsla* (Vad.Vers.1. 8: 128), 1859: ua. (uo. 29: 483), 1862: *fehér cseh vizsla* (uo. 8: 119), 1875: *cseh vizslák* (VU. 201), 1884: *cseh vizsla* (BH. 197), 1891: ua. (Vlap. 36: 4859), 1894: ua. (BH. 154), 1896: ua. (uo. 299), 1916: ua. (Vlap. 16: 189). A csehek népszerű vadászkutyájának nevében

a népszerű jelző a fajta származására utal, a *szálkás szőrű* pedig az úgynevezett szálkákra, amelyek bundájának különlegesen kemény és egyenes szőrszálai. Hazájában a cseh neve *český fousek* (FCI 245), és így ismert az angolban, hollandban, svédben, szlovákban és lengyelben is. Más nyelvekben ugyancsak a fajta származására és szőrzetére utal a neve; vö. ném. *böhmisch Rauhbart*, azaz 'bohémiai durva szőr', fr. *barbu tchègue*, vagyis 'cseh szakállas', port. *griffon de caça checo*, azaz 'cseh vadászgriffon', valamint ang. *Bohemian wire-haired pointing griffon* és *rough-coated Bohemian pointer* (W.), vagyis 'bohémiai drótszőrű pointing kutya', illetve 'durva szőrű bohémiai pointer'.

DRENTI VIZSLA (FCI 224). Jól dolgozik mezőn és víznél egyaránt, megbízhatóan apportíroz és keres. Szófogadó, hűséges, értelmes állat.

Szárnymasok vadászatára használják Hollandiában, elsősorban foglyásztak vele, ottani neve a holl. *drentse partijshond* (W.), azaz 'drenti fogolykutya' is erre utal. Ezt a holland nevet használják a norvégban, svédben, németben (uo.), és ennek tükörszáva a fr. *épagneul à perdrix de Drente*, *chien de perdrix de Drente* (uo.), vagyis 'drenti fogolyspániel, drenti fogolykutya'. Az angolban is van *Drentsche partridge dog* (www.kutyakozpont.hu), vagyis 'drenti fogolykutya', a németben pedig *drentscher Hühnerhund* (FCI 224), azaz 'drenti szárnyaskutya' társneve. A *Drent* földrajzi név, Hollandia egyik keleti tartományának a neve, ahol különösen ügyelnek a fajta tiszta vérvonalára. Származására utalva kapta nálunk a *holland vizsla*, más nyelvekben az ang. *Dutch partridge dog*, le. *holenderski pies na kuropatwy*, fr. *épagneul hollandais de Drent*, szlk. *drentský prepeličiar*, fi. *hollanninpeltopykkoira* és *drentschenpeltopykkoira*, sp. *perdiguero de Drente*, port. *spaniel perdigueiro de Drente* (W.), vagyis 'drenti vagy holland fogolykutya/spániel/vizsla' társnevét.

FRANCIA VIZSLA A legrégebbi vadászkutya Európában. Hűséges, barátságos, engedelmes és könnyen idomítható fajta.

1857: *francia vizsla* (Vad.Vers.1. 19: 327), 1859: ua. (uo. 29: 483), 1864: *francia griffon* (CzF. 2: 1125), 1886: ua. (Vlap. 6: 73), 1905: *vizsla francia pointer* (BH. 131), 1916: *francia griffonok* (Vlap. 16: 189), *francia vizsla* (uo. 16: 189), 1917: *francia bosszúszőrű vizslának* (uo. 36: 437), 1919: *francia vizslák* (uo. 9: 106), 1928: *francia vizsla a griffon* (Ilosvai 94), 1930: *francia vizsla* (PN. 175), 1936: *franciafajta griffon* (UjLex. 4: 2302). Magyar elnevezése a fajtacsoport fr. *braque français* (DJL.) nevének tükörfordítása. A népszerű jelzős elnevezés használatos a legtöbb európai nyelvben; vö. ném. *französischer Vorstehhund* (DJL.; 1895: ua. [GBH. 299]), sp. *braco francés*, ol. *bracco francese*, kat. *brac francès*, szlk. *francúzsky stavač*, norv. *fransk vorstehhund* 'ua' (W.). A hollandban és a svédben eredeti francia fajtanevét használják, mégpedig változatlan alakban, az angolban korábban *French pointer* (1845: ua. [Youatt 93], 1861: ua. [HDS. 39], 1915: ua. [Mason 48]) nevét is.

A GASCOGNE-I FRANCIA VIZSLA (FCI 133) okos, fürgé, jó nyomkövető vadászkutya. Eredeti fr. *braque français, type Gascogne* (uo.) neve terjedt el, több nyelvben részfordítással; vö. ang. *French pointing dog Gascogne type*, le. *wyżel gaskoński* (uo.), szlk. *francúzsky stavač typ Gaskoň* (W.). Gascogne Franciaország délnyugati részének történelmi megyéje. A kisebb termetű *pireneusi francia vizsla* (FCI 134) neve ugyancsak a franciából került a magyarba fordítással; vö. fr. *braque français, type Pyrénées* 'ua.' (uo.). Vö. még le. *wyżel pirenejski* (uo.), ang. *French pointing dog Pyrenean type* (uo.), szlk. *francúzsky stavač pyrenejského typu* (W.). A jó szimatú vadászkutya földrajzi neves elnevezés arra utal, hogy a Pireneusok vidékén alakult ki. További francia vizslafajták:

A BARBET (FCI 105) igen régi fajta, vizes, mocsaras vidékeken és a nagy folyók torkolatvidékén használták vízimadarak vadászatánál. 1387-ben már említik (DJL.) egy francia könyvben. A fajta 'szakállas' jelentésű fr. *barbet* (FCI 105; 1583: ua. [Gauchet], 1758: ua. [Hist. Nat.], 1788: „aquaticus, le *barbet*” [Hb.Nat. 99], 1793: *barbet* [Adelung 1: 729], 1815: ua. [Hb. Nat. 103]) neve terjedt el számos európai nyelvben, igen korai átvétel például a németben, 1719: *barbet* (Fleming 1: 181), 1742: *Barbet* oder Wasserhunde (Cur.Lex. 149), 1793: *Barbett* (Adelung 1: 729), 1857: *Barbet* (Univ.Lex. 2: 315). Olaszországban *barbone* (W.), és átkerült az angolba is a fr. *barbet* (uo.; 1800: *little barbet* [Gen.Zool. 1,2: 281], 1845: *barbet* [Youatt 49], 1861: ua. [HDS. 73], 1881: ua. [IBD 390]). Flemming már 1719-ben jó magyarázatot ad a fr. *barbe* 'szakáll' szóval alkotott névre, mint írja: „ihnen ein rechter Barth stehen gelassen [...] darum sie die Franzosen wegen ihres Barts *Barbet* nennen” (1: 181), azaz igazi szakállt hagynak neki [...] a sza-

kállá miatt ezért a franciák barbet néven hívják. Adelung megerősíti ezt 1793-ban: „Der Nahme ist von dem Französichen entlehnet, welchen sie daher erhalten haben, weil man ihnen, wenn man sie schert, einen Bart stehen lässt” (1: 729), vagyis a [német] név a franciából kölcsönzött, amelyet azért kapott, mert amikor nyírják, szakállt hagynak neki. Portugáliában *cão d'água francês*, Oroszországban *французская водяная собака* (W.), Németországban *französischer Wasserhund* (DJL.), vagyis 'francia vízikutya' néven is ismert, utalva a származására, valamint a vízimadarak vadászatánál nyújtott értékes segítségére.

Az ARIÈGE-I VIZSLA (FCI 177) erős testalkatú, mindenfajta vad vadászatához kiváló. Magyar neve a fr. *braque de l'Ariège* 'ua.' (uo.; 1894: ua. [GBH. 314], 1907: ua. [NBD. 499]) terminus mintájára jött létre részfordítással. A jelző földrajzi név, a fajtát a Franciaország délnyugati részén fekvő *Ariège* tartományban tenyésztették ki. Így ismert a németben, angolban, svédben és a hollandban is. A földrajzi név szerepel ném. *Ariège-Vorstehhund* (DJL.), sp., port. *braco de Ariege*, ol. *bracco d'Ariège*, szlk. *stavač z Ariège*, valamint ang. *Ariege setter*, *Ariege pointing dog* (W.) és *Ariege pointer* (uo.; 1915: *pointer of Ariege* [Mason 49]) társnevében is. Társneve még a – szintén földrajzi elterjedtségére utaló – fr. *braque de Toulouse* és a *braque du Midi* (W.).

Az AUVERGNE-I VIZSLA (FCI 180) nagy munkakedvű, kitűnő vadászkutya, főleg szárnyas vadra vadásznak vele. Magyar neve a fr. *braque d'Auvergne* 'ua.' (uo.; 1907: ua. [NBD. 499]) mintájára keletkezett. A jelző földrajzi névből származik, a franciaországi központi fennsíkron elterülő *Auvergne* vidékéről kapta. Szintén ugyanezen a néven ismert az angolban, németben, hollandban, lengyelben, svédben, és ennek tükörszava a sp., port. *braco de Auvernia*, ol. *bracco d'Auvergne*, cs. *auvergneský ohař*, szlk. *stavač z d'Auvergne* (W.) elnevezése is. Társneve az ang. *Auvergne pointing dog* (uo.), valamint a fr. *bleu d'Auvergne* (uo.; 1894: ua. [GBH. 314]), mely az angolba is átkerült részfordítással, 1915: *blue pointer of Auvergne* 'ua.' (Mason 50).

A DRÓTSZÖRŰ GRIFFON (FCI 107) Európa egyik legjobb vadászkutyája, erdön, mezőn, de főként mocsaras területeken megbízható munkát végez. Magyar neve az eredeti fr. *griffon à poil dur* 'ua.' (DJL.) tükörfordítása. Az ol. *griffone a pelo duro* vagy port. *griffon de aponte de pelo duro*, ang. *wirehaired pointing griffon* (FCI 107) elnevezése is pontos megfelelője. Kemény, durva, drótszerű szőrzete a névadás alapja. A fr. *griffon* szó jelentése is 'drótszörű'. Hollandiában 1873-ban Eduard Korthals, egy fiatal vadász és sportember, kezdte el a fajta nemesítését. Őrá utal a fajta fr. *griffon d'arrêt à poil dur Korthals* (DNB.), ném. *Griffon Korthals*, sp. *grifón Korthals*, le. *grifon Korthals* (W.) és ang. *Korthals griffon* (uo.; 1915: *griffon-Korthals* [Mason 62]), *Korthals pointing griffon*, *French wire-haired Korthals pointing griffon* (DNB.) társneve. Társneve még a ném. *französischer rauhaariger Vorstehhund* és a *Vollblut-Korthals-Griffon* (DJL.), azaz 'francia drótszörű vizsla', illetve 'telivér Korthals-griffon'.

A DUPUY-I VIZSLA (FCI 178) erős, nemes megjelenésű, foltos vadászkutya. Neve a fr. *braque du Puy* 'ua.' (W.; 1894: *braque dupuy* [GBH. 314], 1907: ua. [NBD. 499]) részfordítása. Személyneves fajtánév: a 19. század elején egy Poitouban élő vadász, Pierre Dupuy tenyésztette ki. Az új fajtával valószínűleg az angol pointer konkurensét szerették volna megteremteni. Eredeti nevén ismert számos nyelvben; vö. ném., sv., holl. *braque du Puy*, illetve sp. és port. *braco de Puy* 'ua.' (W.); a finnben *dupuyanseisoja* (uo.), az angolban *du Puy pointer*, *Dupuy pointer* (uo.; 1915: ua. [Mason 48]). Társneve a fr. *braque lévrier* (W.), mert az egyik őse agár (fr. *lévrier*) volt.

A BOURBONNE-I VIZSLA (FCI. 179) meglehetősen ritka, pedig kitűnő vadászkutya. Elsősorban fogoly- és szalonkavadászatra használják. Neve a fr. *braque du Bourbonnais* 'ua.' (uo.; 1894: ua. [GBH. 314], 1907: *braque de Bourbonnais* [NBD. 498]) tükörfordítása. Földrajzi neves terminus, a fajtát a franciaországi *Bourbonne* tartományban tenyésztették ki a 20. század elején. Elődje már 1589-ben szerepel az olasz természettudós, Ulisse Aldrovandi egy tábláján (*Historia Natural*), a szerző a ném. *Hund von Bourbonnais*, azaz 'bourbonne-i kutya' nevét adta meg. A fajta ma az eredeti francia névén ismert az angolban, németben, hollandban, lengyelben és svédben, illetve a magyarhoz hasonló, lefordított megfelelője a ném. *bourbonnaiser Vorstehhund* (DJL.), sp. *braco de Borbón*, ol. *bracco del Bourbonnais*, port. *braco de Burbônia*, fi. *bourbonnaisinseisoja*, szlk. *burbonský stavač* (W.), valamint az ang. *Bourbonnais pointing dog* és *pointer Bourbonnais* (uo.; 1915: ua. [Mason 50]). A fajtát rövid farkú vizslának (W.) is nevezik, mert a kölykök vagy farkok nélkül, vagy csak rövid farkkal születnek.

A SAINT GERMAIN-I VIZSLA (FCI 115) sokoldalú, mindenes vadászkutya, értelmes, engedelmes, szívós. Eleinte *braque de Compiègne* (W.) néven ismerték, mert ott tenyésztették ki 1830 körül. Később, mivel a saint-germaini erdőkben vadásztak vele elsősorban, kapta a mai fr. *braque Saint Germain* (FCI 115; 1894: *braque St. Germain* [GBH. 314]) nevét. Ennek megfelelője a fajta magyar neve. Eredeti francia nevén ismert a németben, lengyelben, hollandban és a svéd- ben. Az angolban részint francia nevén említették (1907: *braque St. Germain* [NBD. 498]), később már részfordítással alkották a nevét; vö. *St. Germain pointing dog* és *Saint Germain pointer* (W.; 1915: *pointer of St. Germain* [Mason 49]). Megvan több más nyelvben is: sp., port. *braco de Saint Germain*, ol. *bracco Saint Germain*, szlk. *Saint-germainský stavač* 'ua.' (W.). Társneve a fr. *braque Charles* (uo.), mert X. Károly francia király szívesen használta ezt a vizslát a vadászatokon.

FRÍZ VIZSLA (W.); **STABYHOUN** (FCI 222). Okos, engedelmes, tanulékony kutya. Kiegyensúlyozott természetű, nem hamis, nem harapós.

Magyar *fríz vizsla* neve a ném. *friesischer Vorstehhund* 'ua.' (uo.) tükörfordítása. Hollandia északi részén, Friseland tartományban honos, ottani neve a fríz nyelvi *stabijhûn*, *stabyhûn* (W.). A holl. *stabyhoun* (ý az „ij”), más írásmóddal *stabijhoun* összetett név „*sta mij bij*” előtagjának 'állj mellettem, segíts' a jelentése, a fríz *houn* utótagé pedig 'kutya'. Hasonneve a rövid *stabij* alakváltozat, társneve a *beike* (W.). Eredeti holl. *stabyhoun* (uo.) nevét több nyelvbe is átvették. Frízföldi honosságára utal *fríz pointer* társneve, megfelelője a fajta ang. *Frisian pointer*, *Frisian pointing dog* (FCI 222), holl. *friese stabij*, fríz *fryske stabij*, sp. *perdiguero frisón*, fr. *chien d'arrêt frison*, le. *wyżel fryzyjski* és port. *cão de aponte frisão* (W.) elnevezése.

MAGYAR VIZSLA Régi feljegyzések szerint a magyar vizslát már a 15. században ismerték. A maihoz nagyon hasonló vizsla megjelenése a 17–18. század fordulójának környékére tehető.

1883: *magyar vizslánk* (Hanvay 1883: 71), 1891: *magyar vizsla* (Hanvay 101), 1936: ua. (UjLex. 4: 2302). A régóta felettebb kedvelt fajtát szőrzetének színe miatt *sárga vizslának* (1925: *sárga magyar vizslák* [PH. 138], 1928: *sárga magyar vizsla* [Illosvai 93], 1936: *zsemlyesárga magyar vizsla* [Áll.Közl. 33, 3–4: 203], *sárga magyar vizsla* [UjLex. 4: 2302]) is nevezték. Régi magyar vadászkutyafajta, nevében a *magyar* népnév származásra utal, akárcsak fordítással alkotott ang. *Hungarian pointer* (DNB.), *Hungarian vizsla*, fr. *braque hongrois*, sp. *braco húngaro*, ol. *bracco ungherese*, fi. *unkarinvizsla*, or. *венгерская выжла*, szerb *mađarski ptičar*, *mađarska vižla*, szlk. *mađarský stavač*, *mađarská vyžla*, sv., norv. *ungersk vizsla*, ro. *vișlă maghiară* (W.) elnevezésében.

A RÖVIDSZÖRŰ MAGYAR VIZSLA (FCI 57) mindenes vadászkutya. Szaglása kitűnő, rendkívül intelligens, engedelmes, tanulékony. 1895: *rövidszőrű vizsla* (PallasLex. 11, Kutyák a.), 1926: *rövidszőrű vizsla* (Révai Lex. 19: 425). A rövid szőrű jelző arra utal, hogy egyenes lefutású, sűrű, fénylő, testhez simuló szőre rövid. Pontos megfelelője a fajta ang. *hungarian short-haired pointer* (FCI 57) és a ném. *kurzhaariger ungarischer Vorstehhund* (DJL.) neve. Társneve a németben a *Kurzhaar Vizsla*, illetve a *Magyar Vizsla Kurzhaar* (uo.). További megfelelő neve a fajtaváltozat le. *wyżel węgierski krótkowłosy* (FCI. 57), sp., port. *braco húngaro de pelo corto*, ol. *bracco ungherese a pelo corto*, or. *венгерская короткошёрстная выжла*, szlk. *krátkosrstý mađarský stavač*, szerb *краткодолака мађарска вижла*, dán *korthåret vizsla*, norv. *ungarsk vizsla korthåret* (W.) neve.

A DRÓTSZÖRŰ MAGYAR VIZSLA (FCI 239) csak a 20. század harmincas éveiben alakult ki a rövid szőrű magyar vizsla és a drótszőrű német vizsla keresztezésével. 1926: *szálkásszőrű/drótszőrű vizsla* (Révai Lex. 19: 425), 1943: *drótszőrű sárgavizsla* (NH. nov. 30). Nevében a *drótszőrű* jelző hosszú, durva, kemény szőrzetére utal. Rövid szőrű rokonánál kevésbé elterjedt. Magyar nevének megfelelője a fajtaváltozat le. *wyżel węgierski szorstkowłosy* (FCI 239.), ném. *drahthaariger ungarischer Vorstehhund*, *Drahthaar Vizsla*, *Magyar Vizsla Drahthaar* (DJL.), ang. *wirehaired vizsla*, *Hungarian wirehaired vizsla*, *Hungarian wire-haired pointing dog* (DNB.), fr. *braque hongrois à poil dur*, ol. *bracco ungherese a pelo duro*, port. *braco húngaro de pelo duro*, cs. *vizsla*, *drátosrstý maďar*, *mađarský ohař drátosrstý*, or. *венгерская жесткошёрстная выжла*, szlk. *drsnosrstý mađarský stavač*, norv. *ungarsk vizsla strihåret* 'ua.' (W.) elnevezése.

MÜNSTERLANDI VIZSLA Német fajta. Kisebbsik változatának marmagassága 48–56 cm, testtömege 15 kg, a nagyobbiké 58–62 cm, illetve 20 kg. Szőrzetük sima, sűrű, kissé hullámos.

1917: *münsterlandi vizsla* (Vlap. 3), 1925: *münsterlandi vizslák* (PH. 138), 1936: *münsterlandi vizsla* (UjLex. 4: 2302). A földrajzi neves *münsterlandi* jelző a németországi Münster város környéki származására utal. A németeknél korábban *Wachtelhund*, *Habichtshund* és *Vogelhund* (DJL.), azaz 'füjrkutya', 'sólyomkutya', illetve 'madárkutya' néven emlegették, szárnyasok kiváló vadász-kutyája lévén.

A KIS MÜNSTERLANDI VIZSLA (FCI 102) magyar neve a ném. *kleiner münsterländer Vorstehhund* 'ua.' (DJL.) fordítása. Rövidebb alakja a ném. *kleiner Münsterländer* (FCI 102). Más nyelvekben is megvan a ném. *kleiner Münsterländer* terminus megfelelője; vö. le. *malý wyžel minsterlandzki* (uo.), ang. *small Munsterlander*, fr. *petit épagneul de Münster* és *petit münsterländer*, ol. *piccolo munsterlander*, sp. *munsterlander pequeño*, port. *pequeno munsterlander*, szlk. *malý münsterlandský stavač* 'ua.' (W.). A *kis* jelentésű jelző a fajta természetére utal. Társneve a németben a *westfälischer Wachtelhund*, *Magisterhündchen*, *Heidewachtel* (DJL.) és a *Spion* (uo.; 1742: *Spionhund* [CurLex. 148]).

A NAGY MÜNSTERLANDI VIZSLA (FCI 118) neve a ném. *großer münsterländer Vorstehhund* 'ua.' (W.) tükörfordítása. Az FCI nyilvántartásában *große Münsterländer* (118). Az eredeti német fajtanéven ismert a svédben és a norvégben. Más nyelvekben is megvan a német terminus fordítással alkotott megfelelője; vö. le. *duży wyžel minsterlandzki* (uo.), szlk. *velký münsterlandský stavač*, ang. *large Münsterländer*, fr. *grand épagneul de Münster* és *grand münsterländer*, ol., port. *grande munsterlander*, sp. *munsterlander grande*, szerb *велики менстерлендерску нмчар*, fi. *isomünsterinseisoja*, holl. *grote münsterländer* 'ua.' (W.). A *nagy* jelentésű jelző a fajtátárs *kis* jelzőjével van korrelációban.

NÉMET FÜRJÉSZEZ (FCI 104). Főleg szárnyasok vadászatára alkalmas, de mindenfajta vadászatra használják, mert a bokrokból felhajtja a vadat, és a lőtt zsákmányt elhozza.

1590: *fuereszoe eb* 'Canis vestigiator' (SzikszF. 64), 1864: *fürjészeb* (CzF. 2: 989), 1873: ua. (Vad.Vers.I. 31: 239), 1880: *német fürjészeb* (Vlap. 16: 188), 1895: *fürjész vizsla* (PallasLex. 11, Kutyák a.), 1899: *fürjészeb* (BH. 352), 1916: ua. (Vlap. 16: 189), 1926: ua. (BH. 137). Jelenleg érvényes magyar neve a ném. *deutscher Wachtelhund* 'ua.' (DJL.) tükörfordítása. A névadási szemlélet háttere az, hogy ezt a fajtát a leggyakrabban a fürjek (ném. *Wachtel* 'Perdix coturnix') vadászatánál alkalmazták. 1590-ből adatható a *fürjész* (SzikszF. 63) szó, amelynek német értelmezése Szikszai Fabricius Balázsnál 'auf Wachteln jagen', azaz fürjre vadászni. Mint Adelung 1801-ben tudósít: „welche dazu abgerichtet sind, den Wachteln und Rebhühnern so lange vorzustehen, bis sie gefangen oder geschossen werden” (4: 1327), azaz melyeket arra idomítanak, hogy addig állják a fürjeket és a foglyokat, amíg őket megfogják vagy lelővik. Erre utal a ném. *deutscher Wachtelhund* (FCI 104; 1719: *Wachtelhund* [Flemming 1], 1793: ua. [Allg.Pol.Lex. 813], 1801: ua. [Adelung 4: 1327]), 1815: ua. [Hb.Nat.107], 1864: ua. 'Canis extrarius' [uo. 18: 729], 1865: *Wachtelhunde* [Brehm 381], 1907: *deutscher Wachtelhund* [Meyers 9: 652]), azaz '[német] fürj-kutya' elnevezése. A német terminus megfelelője a holl. *duitse wachtelhond* és az or. *немецкий вахтельхунд* 'ua.' (W.). Az angolban is használták német nevét; vö. 1915: *Wachtelhund* (Mason 70), de megvan a fordítása is; vö. ang. *German quail dog* (W.), azaz 'német fürj-kutya'. Nemnich már 1793-ban összeírta a német fajtanév egyéb megfelelőit: dán *vagtelhund*, sv. *vaktelhund*, fr. *chien de perdrix* (Allg.Pol.Lex. 813). Korábban a németben *Forstenhund* (DJL.), illetve *deutsche Stöberhund* (uo.; 1719: Fleming), vagyis 'erdeikutya', illetve 'német kopókutya' volt a neve. A németek kedvelt vadászspánielje, erre utal ang. *German spaniel*, or. *немецкий спаниель*, holl. *duitse spaniël* és sp. *spaniel alemán* (W.), azaz 'német spániel' elnevezése. Más idegen nyelvi neveiben is utalnak a népnévvvel a fajta származására; vö. le. *plochacz niemiecki*, fr. *chien d'oyssel allemand*, or. *немецкая перепелиная собака*, port. *perdigueiro alemão* (uo.).

NÉMET VIZSLA Legendásan jó a szaglása. Szőrzete barna, szeme is barna, füle szorosan a fejéhez simulva lelóg. Világszerte elterjedt értelmes, barátságos, könnyen nevelhető, igénytelen kutya.

1842: *német vizsla* (Magyar 33), 1863: ua. (Vad.Vers.I. 19: 310), 1866: „*német másképp cseh vizslát*” (uo. 20: 318), 1880: *német vizsla* (uo. 27: 259), 1885: *német vizslák* (BH. 124), 1916: *német vizsla* (Vlap. 16: 189), 1926: *német pointer* (Révai Lex. 19: 425), 1928: *német vizsla* (Ilosvai 93). Nevében a népnéves jelző származásra utal, akárcsak eredeti ném. *deutscher Vorstehhund* (W.) nevében. Az angolban ennek szó szerinti megfelelőjén ismert; vö. *German pointer* (uo.; 1881: ua.

[IBD 404], 1907: ua. [NBD. 497], 1915: ua. [Mason 68]). Ugyancsak fordítással alkották a fajta fr. *braque allemand*, sp. *braco alemán*, ol. *bracco tedesco*, port. *braco alemão*, le. *wyżel niemiecki*, fi. *saksanseisoja*, cs. *německý ohař*, szlk. *nemecký stavač*, tör. *alman puanteri*, szerb *nemački ptičar* és ro. *brac german* (W.) elnevezését.

A DRÓTSZÖRŰ NÉMET VIZSLA (FCI 98; 1899: *drótszörű vizsla* [Diezel 24], 1926: *német drótszörű vizsla* [Pápa Vid. 3. sz.], 1936: *drótszörű németvizslák* [UjLex. 4: 2302]) magyar neve az eredeti ném. *deutscher drahthaariger Vorstehhund* 'ua.' (W.) tükörfordítása. Megfelelője megvan számos más nyelvben is; vö. le. *wyżel niemiecki szorstkowlosy* (FCI 98), fr. *braque allemand à poil dur*, sp. *braco alemán de pelo duro*, ol. *cane da ferma tedesco a pelo duro*, port. *braco alemão de pelo duro*, or. *немецкая жесткошерстная легавая*, szlk. *nemecký drótsrstý stavač* 'ua.' (W.). A jelzők a jellegzetesen kemény, dús szőrzetre utalnak. A kutyafajták FCI standard szám szerinti besorolásában az egyszerű *Deutsch-Drahthaar* (98), azaz 'német-drótször' szerepel. Az angolban *German wirehaired pointer* és a törökben is *alman telsi tüylü puanteri* (W.), azaz 'német drótszörű pointer' néven ismert. Társneve az ang. *leading pointer dog* (DNB.), azaz 'vezető pointer kutya'. A *porosz drótszörűnek* (< ném. *preußisch Drahthaar* [DJL.]) is nevezett, fekete-fehér szőrzetű változat visszaütés a fajta pointer elődeire.

A HOSSZÚSZÖRŰ NÉMET VIZSLA (FCI 117) nemzetközileg kevésbé ismert, mint a rövidszörű vagy a drótszörű német vizsla, de hazájában eléggé elterjedt. A magyar írásbeliségben 1884: *hosszú szörű német vizsla* (ZM. 29. sz.), 1891: ua. (Hanvay 116), 1897: *hosszu szörű német vizsla* (PallasLex. 16), 1915: ua. (RévaiLex. 12: 372), 1936: *hosszúszörű németvizslák* [UjLex. 4: 2302]). Magyar neve az eredeti ném. *deutscher langhaariger Vorstehhund* 'ua.' (W.) tükörfordítása. További idegen nyelvi megfelelői ugyancsak hosszú szőrzetére utalnak; vö. ném. *deutsch Langhaar*, or. *немецкий драмхаар* (FCI 117), ang. *German longhaired pointer*, sp. *perro de muestra alemán de pelo largo*, fr. *chien d'arrêt allemand à poil long*, or. *немецкая длинношерстная легавая*, szlk. *nemecký dlhosrstý stavač*, holl. *duitse staande hond*, le. *wyżel niemiecki długowlosy*, port. *braco alemão de pelo longo* (W.).

A RÖVIDSZÖRŰ NÉMET VIZSLA (FCI 119) színe egyszínű barna, világosbarnás-deres, fehér alapon barna foltos vagy feketederes. A magyar írásbeliségben 1857-ben *rövidszörű német és cseh vizsla* (Vad. Vers. I. 19: 327), majd 1879: *német rövidszörű vizsla* (uo. 32: 270), 1884: *rövid szörű német cseh vizsla* (ZM. 29. sz.), 1891: *rövidszörű német vizsla* (Hanvay 116), 1897: ua. (PallasLex. 16), 1900: ua. (Vad. Vers. I. 63: 394), 1915: ua. (RévaiLex. 12: 372), 1928: ua. (Ilosvai 195). Magyar neve az eredeti ném. *deutscher kurzhaariger Vorstehhund* 'ua.' (W.) tükörfordítása. Megfelelője még a le. *wyżel niemiecki krótkowlosy* (FCI 119), sp. *braco alemán de pelo corto*, fr. *braque allemand à poil court*, ol. *cane da ferma tedesco a pelo corto*, fi. *lyhytkarvainen saksanseisoja*, or. *немецкая короткошерстная легавая*, port. *braco alemão de pelo curto*, szlk. *nemecký krátkosrstý stavač* 'ua.' (W.), és még több kisebb európai nyelvben is használatosak származására és a jellegzetes rövid, kemény, sűrű, durva tapintású szőrzetére utaló fajtanevei. A fajták FCI standard szám szerinti besorolásában az egyszerű *Deutsch-Kurzhaar* (119) néven szerepel. Korábbi neve a németben a *preußisch-Kurzhaar* (DJL.), azaz 'porosz-rövidször' volt, 1938-ig általánosan használták. Hasonneve az ang. *short haired dog*, vagyis 'rövid szörű kutya', *German short-haired pointing dog* (DNB.), *German shorthaired pointer* (W.; 1872: ua. [DBI. 62]), azaz 'német rövid szörű pointer' néven is ismert. A *porosz vizslának* is nevezett, feketés vagy tiszta fekete szőrzet visszaütés a fajta kitenyészéséhez sorozatosan felhasznált pointer elődökre.

A SZÁLKÁSSZÖRŰ NÉMET VIZSLÁT (FCI 232) 1870 körül alakították ki a német tenyésztők. Szükség volt a sima szörű fajták mellett olyan vadászkutyaakra, amelyek ellenállóbbak, jobban bírják az időjárás viszontagságait. Így alakultak ki a durva szörű (drótszörű, szálkás szörű) német vizslák. A magyar írásbeliségben 1884-ben *tüskés szálkás szörű német vizsla* (ZM. 29. sz.), majd 1886: *tüskés szörű német vizsla* (Vad. Vers. I. 7: 62), 1899: *német szálkás szörű vizsla* (Diezel 9), 1915: *szálkás szörű német vizsla* (RévaiLex. 12: 372), 1936: *szálkás németvizslák* (UjLex. 4: 2302). Magyar neve az eredeti ném. *deutscher stichelhaariger Vorstehhund* 'ua.' (W.) tükörfordítása. Hasonlóan a mintegy 4 cm hosszú, merev, kemény, sörteszerű szőrzetre utal le. *wyżel niemiecki ostrowlosy* (FCI 232), sp. *grifón de pelo duro*, fr. *chien d'arrêt allemand à poil raide*, vagy *braque allemand à poil raide*, ol. *cane da ferma tedesco a pelo ruvido*, port. *braco alemão de pelo áspero*, fi. *harjaskarvainen saksanseisoja*, szlk. *nemecký ostrosrstý stavač* (W.) elnevezése. A kutyafajták

FCI standard szám szerinti besorolásában az egyszerű *Deutsch-Stichelhaar* (232), azaz 'német-rövidszőr' néven szerepel. Korábbi neve a németben *rauhhaariger Försterhund*, illetve *hessischer Rauhbart* (DJL.), vagyis 'érdes-szörű erdészkutya', illetve 'hesseni érdes-szakáll'. Az angolban *German roughhaired pointer* (W.; 1915: *rough-coated German pointer* [Mason 68]), azaz 'német szálkás-szörű pointer' néven ismert, a holl. *duitse staande hond* (W.) neve nem utal a szőrzetre, hozzá szokták tenni a *stekelhaar* 'szálkás szörű' jelzőt.

OLASZ GRIFFON (FCI 165). Állhatatos, kitarító, jó természetű minden vadászkutya. Kiváló úszó, különösen beválik mocsaras területeken. Remek apportírozó, különösen jó a szimata.

1864: *olasz grifone* (CzF. 2: 1125). Magyar neve az ang. *Italian griffon* 'ua.' (DNB.; 1915: ua. [Mason 75]) tükörfordítása. Az olaszok legismertebb, legnépszerűbb vadászkutyája; ottani neve az ol. *spinone italiano* (W.), ennek alapján említik nálunk 1886-ban *olasz cane spinon* (Vlap. 6: 73) néven, és ez az alapja ang. *Italian spinone* (DNB.) és norv. *italiensk spinone* (W.) nevének is. Az olasz elnevezés változatlan alakban került át a hollandba, finnbe és a portugálba, míg a spanyolban, svédben és a franciában csak *spinone* (uo.) néven ismerik. A fajta Piemont és Lombardia vidékéről származik, a lombardiai *spinone* szó durva szörű kutyát jelent, az ol. *spino* 'tövös' szóval függ össze. A kutyát a durva, kemény szőre óvja a szúrós, tüskés bozótban. Megvan az olaszban *bracco spinoso* (DNB.), azaz 'tüskés vizsla' társneve is, a magyarban 1897: „*tüskés szörű vizsla a griffon*” (PallasLex. 16). Más nyelvekben is utal az olasz griffon fajta durva szőrzetére az elnevezése, például az angolban *Italian wire-haired pointer* (uo.), *Italian coarsehaired pointer*; a németben *italienischer rauhaariger Vorstehhund*, a lengyelben *wyżel włoski szorstkowlosy* (W.), azaz 'olasz drótszörű, illetve durva szörű pointer / vizsla'.

OLASZ VIZSLA (FCI 202). Hazája határain túl nem különösebben népszerű, pedig kedves, eszes, szófogadó, kitarító kutya. Tulajdonképpen minden vadászatra alkalmas, csak kissé lassú.

1908: *olasz vizslák* (Vlap. 20: 268), 1919: *olasz szálkásszörű vizslák* (Vlap. 9: 106), 1928: *olasz vizslák* (Ilosvai 170). Régi olasz fajta, magyar elnevezése az eredeti ol. *bracco italiano* 'ua.' (FCI 202) tükörfordítása. Az olasz fajtanéven tartják számon a németben, svédben és a hollandban. Szó szerinti megfelelője a fajta ném. *italienischer Vorstehhund*, fr. *braque italien*, port. *braco italiano*, szlk. *talianisky stavač*, or. *брако итаљњано* és ro. *bracul italian* (W.), ang. *Italian pointing dog* (uo.); 1907: *Italian pointer* [NBD. 498], 1915: ua. [Mason 75]) neve is. Társneve a sp. *pointer italiano*, azaz 'olasz pointer'. A le. *wyżel włoski krótkowlosy* (FCI 202) jelentése 'olasz rövid szörű pointer'.

ŐSI DÁN VIZSLA (FCI 281). Minden vadászkutya, nyugodt, kiegyensúlyozott, éles szimatú. Erőteljes felépítésű, élénk, értelmes, kedvencékné is tartják.

1885: *dán vizsláival* (VU. 179). A források szerint 1710-ben egy dán farmer, Morten Bak alakította ki a fehér alapon barna foltos kutyákat, amelyek *Bak-hunke* (azaz Bak kutyája) vagy később ősi dán vizsla néven váltak ismertté. Magyar neve a fajta ném. *altdänischer Hühnerhund* (W.), *altdänische Vorstehhund* 'ua.' (uo.; 1864: *dänischer Hund* [Brehm 1: 419]) nevének tükörfordítása. Szó szerinti megfelelője a sp. *antiguo perro de muestra danés* és a fr. *chien d'arrêt danois ancestral*, *ancien chien d'arrêt danois*, szlk. *starodánsky stavač* 'ua.' (W.) is. Hasonló értelmű az angolban az *old Danish bird dog* (uo.), azaz 'ősi dán madárkutya' társneve. Társneve az angolban az *old Danish pointer dog* (FCI 281), a lengyelben *pointer staroduński* (uo.), azaz 'ősi dán pointer'. Az *ősi* jelző nélkül használatos más nyelvekben a fajtanév; vö. fr. *pointer danois*, norv. *dansk pointer*; illetve norv. *dansk vorstehhund*, le. *wyżel duński*, port. *braco dinamarquês* (W.). Dán *gammel dansk hønsehund* (FCI 281), azaz 'ősi dán szárnyaskutya' nevét használják az olaszban, norvégben és a hollandban is, a svédben pedig *gammel dansk hønsehund* (W.) változata a fajtanév.

PORTUGÁL VIZSLA (FCI 187). Szívós, jó szimatú, élénk, fáradhatatlan kereső. Értelmes, ragaszkodó, engedelmes, barátságos kutya.

A portugálok egyik legnépszerűbb vadászkutyája; ottani neve a port. *perdigueiro português* (uo.). Az eredeti portugál névén ismert a hollandban és a svédben is. Magyar neve a ném. *portugiesischer Vorstehhund* 'ua.' (W.) tükörfordítása. Szó szerinti megfelelője még a fajta le. *wyżel portugalski* (FCI 187), ném. *portugiesischer Hühnerhund*, fr. *chien d'arrêt portugais*, ol. *bracco*

portoghese, fi. *portugalinseisoja*, szlk. *portugalský stavač* (W.), és az ang. *Portuguese pointing dog*, *Portuguese pointer* (uo.; 1845: ua. [Youatt 93], 1861: ua. [HDS. 39] neve. A norvégben *portugisisk pointer*; társneve az olaszban *pointer portoghese* (W.), azaz 'portugál pointer'.

PUDELPOINTER (FCI 216). Szőrzete durva, sűrű, drótszerű. Kitűnő vadászkutya, kiválóan alkalmas vízi és mezei vadászatra. Értelmes, gyors, remekül apportírozó és kereső kutya.

1883: *pudel pointer* (Hanvay 220), 1906: *pudelpointer* (Vlap. 29: 388), 1917: ua. (uo. 27: 324), 1919: ua. (uo. 2: 18), 1936: ua. (BH. 39). Német tenyésztője (Sigismund Freiherr von Zedlitz und Neukirch) az óriás uszkár és különböző pointerok keresztezéséből alakította ki olyan szerencsésen, hogy egyesíti magában a pointer intelligenciáját és az óriás uszkár vadászszenvédelmét. Ezért nevezik a két fajta elnevezésének összetételével *Pudelpointer* (FCI 216) néven, ugyanis a ném. *Pudel* (DjL.) az uszkár neve. Az új fajta ném. *Pudelpointer* (uo.) nevét vette át a magyaron kívül szinte minden európai nyelv; vö. a nagyok közt fr., sp., ol., le., port. *pudelpointer* 'ua.' (W.), ang. *poodlepointer* (uo.; 1907: *poodle-pointer* [NBD. 497]).

SZLOVÁK DRÓTSZŐRŰ VIZSLA (FCI 320). Mindenés vadászkutya, de kedves, tanulékony természete miatt kedvelésből is tartják. Értelmes, kezes, kiváló szimatú, a vizet nagyon kedveli.

Szlovákiai fajta; ottani neve a szlk. *slovenský hrubosrstý stavač* (uo.), *slovenský ohař hrubosrstý* (W.). Ennek szó szerinti megfelelője a magyar fajtanév, valamint az ang. *Slovakian wire-haired pointing dog*, fr. *braque slovaque à poil dur*, le. *wyżel słowacki szorstkowłosy*, norv. *slovakisk vorstehhund ruhåret* és a port. *braco eslovaco de pêlo duro* 'ua.' (uo.). A népneves jelző a fajta származására, a *drótszőrű* pedig bundájára utal. Hasonneve a sp. *griffon de muestra eslovaco de pelo duro* és az ang. *wire-haired Slovakian pointer* (FCI 320), *Slovak wirehaired pointing griffon* (W.), vagyis 'drótszőrű szlovák pointer, ill. szlovák drótszőrű griffon'. A németben a rövidebb *slowakischer Rauhbart* (uo.), azaz 'szlovák drótszőrű', a hollandban pedig a *slowaakse staande hond*, vagyis 'szlovák vizsla' elnevezés használatos.

WEIMARI VIZSLA (FCI 99). Kitűnően apportírozó és igen jó hallású, szimatú, vízi vadászatra különösen alkalmas fajta. Értelmes, éber, a mozgásigénye nagy.

1899: *weimári vizsla* (Diezel 27), 1901: *német weimári vizsla* (Vlap. 16: 208), 1916: *weimári vizsla* (uo. 10: 120), 1917: ua. (uo. 23: 279), 1918: ua. (Ilosvai 197), 1932: ua. (BH. 211), 1933: *weimári vizslája* (BH. 206), 1936: *weimári vizslák* (UjLex. 4: 2302). Németországban, a weimari udvarban kifejezetten vadászkutyának tenyésztették. *Weimar* nagyhercege, Karl August von Sachsen-Weimar-Eisenach (1757–1828) udvarában alakult ki, ő népszerűsítette a nemesi körökben. 1896-ban sikerült külön fajtaként elismertetni, 1897-től 1922-ig ném. *Deutsch-Kurzhaar* (DjL.), azaz 'német rövidszőrű' néven tartották nyilván. Rövid szőrére utal le. *wyżel weimarski krótkowłosy* és norv. *weimaraner korthåret* (W.) neve is. A fajta magyar *weimári vizsla* neve a földrajzi névvel származására utal, a ném. *Weimaraner Vorstehhund* 'ua.' (DjL.; 1907: *silbergrauer Weimaraner* [Meyers 9: 652]) tükörfordítása. Megfelelője a le. *wyżel weimarski* (FIC 99), sp. *braco de Weimar*, fr. *braque de Weimar*, or. *веймарская легавая*, cs. *výmarský ohař*, fi. *weimarinseisoja*, holl. *weimarse staande hond*, szlk. *weimarský stavač* 'ua.' (W.) is. A név rövid változata a ném., ol., port., dán, holl., norv., sv. *weimaraner* 'ua.' (uo.). Az angolban is *Weimaraner*, illetve *Weimar pointer* (DNB.; 1907: ua. [NBD. 498], 1915: *pointer of Weimar* [Mason 69]). Beceneve az ang. *weim* (DNB.), sp. *weimi* (W.). Társneve a színére utaló sp. *fantasma gris*, *fantasma de plata* (uo.) és az ang. *grey ghost* (DNB.). Említik még az angolban *forester's dog* (uo.), azaz 'erdész kuttyája' néven is.

SZAKIRODALOM

Adelung = Johann Christoph ADELUNG: *Grammatisch-kritisches Wörterbuch der Hochdeutschen Mundart. I–IV*. Leipzig, 1793–1801.

Áll.Közl. = *Allattani Közlemények*. Kir. Magy. Termtud. Társulat, Magy. Biol. Társaság, Budapest, 1902–2012.
Allg.Pol.Lex. = Philipp Andreas NEMNICH: *Allgemeines Polyglotten-Lexicon der Natur-Geschichte*. Hamburg, 1793–1798.

BH. = *Budapesti Hírlap*. Országos napilap. Budapest, 1887–1939.

- Brehm = Alfred Edmund BREHM: *Illustrirtes Thierleben. Bd. I–III.* Hildburghausen, Leipzig, 1864–1876.
- Buffon = Georges BUFFON: *Buffon's natural history.* London, 1792.
- Can.Brit. = Johannes CAIUS: *De Canibus Britannicis.* London, 1570. [lefordítva A. Flemming: *Of british Dogs.* 1576.]
- CB. = Edwards SYDENHAM: *Cynographia Britannica.* London, 1800–1805.
- Cur.Lex. = Valentin TRICHTER: *Curiöses Reit- Jagd- Fecht- Tantz- oder Ritter-Exercitien-Lexicon.* Leipzig, 1742.
- CzF. = CZUCZOR Gergely – FOGARASI János: *A magyar nyelv szótára.* I–VI. Pest, később Budapest, 1862–1874.
- Dict.Ac.Fr. = Dictionnaire de l'Académie française [française]. Paris, 1694, 1762, 1798, 1835.
- DJL. = Deutsches Jagd Lexikon. Wissensdatenbank in Form eines Lexikon. deutsches-jagd-lexikon.de.
- DBI. = John Henry WALSH: *The Dogs of British Island.* London, 1872.
- Diezel = DIEZEL: *Az apróvad vadászata.* (szerk., ford.: Mika Károly). Budapest, 1899.
- DJL. = Deutsches Jagd Lexikon. Wissen über Jagd, Natur, Naturschutz. www.deutsches-jagd-lexikon.de
- DNB. = *Dog names & breeds.* Facts and info - breed standard. www.dog-names.org.uk
- FCI = FCI (*Fédération Cynologique Internationale; Nemzetközi Kinológiai Szövetség*) *standard szám szerinti kutyaajták.* www.kutya-tar.hu/fci/szam; www.fci.be/en/nomenclature
- Flemming = Johann Friedrich von FLEMMING: *Der Vollkommene Teutsche Jäger.* I–II. Leipzig, 1719–1724.
- Gauchet = Claude GAUCHET: *Plaisirs des Champs.* Paris, 1583.
- GBH. = Ludwig BECKMANN: *Geschichte und Beschreibung der Rassen des Hundes. Bd. 1.* Braunschweig, 1894.
- Gen.Zool. = George SHAW: *General Zoology, or Systematic natural history.* London, 1800–1826.
- Hanvay = HANVAY Zoltán: *Sport-szilánkok a vadászat-természetrájr és vizslászat köréből.* Budapest, 1891.
- Hanvay 1883 = HANVAY Zoltán: *Az angol vizsla és ezzel összekötve a fajbéli tiszta tenyésztés.* Budapest.
- Hb.Nat. = Johann Friedrich BLUMENBACH: *Handbuch der Naturgeschichte.* Göttingen–Wien, 1779–1832.
- HDS. = John MEYRICK: *House dogs and sporting dogs, their varieties, point, management, taining ...* London, 1861.
- Hist.F.B. = Edward TOPSELL: *Historie of four-footed beasts and serpents.* London, 1658.
- Hist.An. = Conrad GESSNER: *Historiae animalium liber primus de quadrupedibus viuiparis. I–V.* Zurich, 1551–58, 1587.
- Hist.Nat. = Georges-Louis Leclerc de BUFFON: *Histoire naturelle, générale et particulière. VII.* Paris, 1758.
- IBD. = Vero KEMBALL SHAW – Gordon STABLES: *The Illustrated Book of the Dog.* London, 1881.
- Ilosvai = ILOSVAI Lajos Károly: *A kutya sportszerű tenyésztése, nevelése és idomítása.* Budapest, 1928.
- Magyari = MAGYARI Szász Ferenc: *A gyakorlott vadász, vagy ismertető a vadászat körében.* Nagyszében, 1842.
- Manesson = Mallet Allain MANESSON: *Les travaux de mars ou l'art de la guerre.* Amsterdam, 1684.
- Mason = Walter Esplin MASON: *Dogs of All Nations.* San Francisco, 1915.
- Meyers = *Meyers großes Konversations-Lexikon. Ein Nachschlagewerk des allgemeinen Wissens.* Leipzig, 1902–1908/1920.
- NBD. = Robert LEIGHTON: *The New Book of the Dog: a comprehensive natural history of British dogs.* London, 1907.
- PallasLex. = *A Pallas nagy lexikona. I–XVIII.* Budapest, 1893–1900.
- PápaVid. = *Pápa és Vidéke. Közgazdasági és társadalmi hetilap, majd politikai hetilap.* Pápa, 1906–1944.
- PH. = *Pesti Hírlap.* Pest, Budapest, 1841–1944.
- PN. = *Pesti Napló.* Pest, Budapest, 1852–1939.
- RévaiLex. = *Révai nagy lexikona. I–XXI.* Budapest, 1914–1935.
- Rössig = Carl Gottlob RÖSSIG: *Versuch einer pragmatischen Geschichte.* Leipzig, 1782.
- Term.Hist. = Kisszántói PETHE Ferentz: *Természethistória és mesterségtudomány.* Béts, 1815.
- UjLex. = *Uj Lexikon – a tudás és a gyakorlati élet egyetemes enciklopédiája. I – VI.* Dante–Pantheon. Budapest, 1936.
- Univ.Lex. = *Pierer's Universal-Lexikon der Vergangenheit und Gegenwart.* 4. Auflage. Altenburg, 1857–1865.
- Vad.vers.l. = *Vadász- és Versenylap.* Pest, Budapest, 1857–1919.
- VU. = Vasárnapi Ujság. Hetilap. Pest, Budapest, 1854–1921.
- Vlap. = *Vadász Lap [Vadászlap].* Az Országos Magyar Vadászati Védegyelet hivatalos közlönye. Pest, Budapest, 1879–1920.
- W. = *Wikipedia, the free encyclopedia* (<http://...wikipedia.org>).
- Webster = Noah WEBSTER: *An American dictionary of the english language.* First edition. New York, 1828.
- Youatt = William YOUATT: *The Dog.* London, 1845.
- Zm. = *Zalamegye. Társadalmi, közművelődési és gazdasági hetilap.* Zala-Egerszeg, 1882–1904.